

บทที่ 2

หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยมี 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว และหน่วยเสียงพยัญชนะประสม

1. หน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว

หน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยวในภาษาไทยมี 20 หน่วย ดังนี้คือ /p /, /ph /, /b /, /t /, /th /, /d /, /k /, /kh /, /ʔ /, /c /, /ch /, /f /, /s /, /h /, /m /, /n /, /ŋ /, /l /, /w / และ /j /

หน่วยเสียงดังกล่าวทั้งหมดแบ่งออกตามหน้าที่ ได้ 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงพยัญชนะต้น และหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย ดังจะได้อธิบายโดยละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้น

หน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว 20 หน่วย ปรากฏเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้ทุกหน่วย และปรากฏในตำแหน่งหน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่งในแต่ละพยางค์ได้

หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวแบ่งออกตามลักษณะได้ 6 ประเภท ดังนี้

1.1.1 หน่วยเสียงระเบิด 9 หน่วย

1.1.1.1 หน่วยเสียง /p-/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิด 2 ฐานพร้อมกัน คือ เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง และ ช่องระหว่างเส้นเสียง ไม่ก้อง ไม่มีลม ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระใดทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pit ³ /	ปิด ¹	
/pi:k ¹ /	ปีก	
/pen ³ /	เป็น	
/pe:w ³ /	เปว	'เปลาว'
/pɛ:t ¹ /	แปด	
/pɯk ³ /	ปีก	
/pən ¹ /	เป็น	
/paj ³ /	ไป	
/pa: ⁴ /	ป่า	
/pum ¹ /	ปุม	
/pu:k ¹ /	ปูก	'ปลุก'
/pot ³ /	ปล	
/po:ŋ ¹ /	โป่ง	
/pɔ:n ⁴ /	ปอน	
/piɔk ¹ /	เปียก	
/pɯwɔj ¹ /	เปียย	

¹ แถวที่หนึ่ง เป็นการใช้อักษรเขียนแทนการออกเสียงของคำในภาษาโคราช ส่วนแถวที่สองใช้อักษรวิธีไทยเขียนคำที่มีเสียงปฏิภาคในภาษารุงเทพฯ ซึ่งเป็นคำเดียวกับคำในภาษาโคราช (cognate word) แต่มีคำในภาษาโคราชบางคำมีเสียงแตกต่างไป จนเมื่อเทียบปฏิภาคกับคำในภาษารุงเทพฯแล้วจะได้คำซึ่งไม่เข้าใจความหมาย เช่น เปว และมีคำในภาษาโคราชบางคำตรงกับคำหลายคำในภาษารุงเทพฯ เช่น แห่ง ใน 2 กรณีนี้จะเขียนคำที่มีเสียงปฏิภาคไว้ และจะแสดงความหมายของคำนั้นๆ ไว้ในเครื่องหมายคำพูดเดี่ยว ('.....')

ตัวอย่าง	/pe:w ³ /	เปว	'เปลาว'
	/hɛŋ ¹ /	แห่ง	'แห่ง , แห่ง'

/pu ɔ j¹/

ป่วย

1.1.1.2 หน่วยเสียง /ph-/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดที่ริม
 ฝีปากทั้งสอง ไม่ก้อง มีลม ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระใดทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำ
 ต่อไปนี้

/phit ³ /	ปิด
/phi: ⁴ /	ผี
/pheŋ ⁴ /	เพง
/phe:ŋ ³ /	เพง ‘เพลง’
/phɛŋ ⁴ /	แพะ
/phɛ:n ² /	แผน
/phuŋ ¹ /	ผึ้ง
/phu:n ² /	ฝัน
/ph ɔ m ⁴ /	เพิ่ม
/phɔ:j ² /	เผย
/phat ³ /	ผัก
/pha: ³ /	พา
/phu? ³ /	ผู้
/phu:t ⁴ /	พูด
/phon ² /	ผล
/pho:k ⁴ /	โพก
/phɔn ¹ /	นอน
/phɔ:k ⁴ /	พอก
/phiɔn ³ /	เพียร
/phɔk ¹ /	เผือก
/phuak ⁴ /	พวก

1.1.1.3 หน่วยเสียง /b-/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดที่ริมฝีปาก ทั้งสอง กอ้ง ไม่มีลม ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระใดทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/bin ³ /	บิน	
/bi:p ¹ /	บีบ	
/beŋ ¹ /	เบง	
/be:n ³ /	เบน	
/bɛŋ ³ /	แบะ	
/bɛ: ³ /	แบ	
/buŋ ⁴ /	บุง	
/bɔŋ ⁴ /	เบอะ	‘บ้า เสียสติ’
/bɔ:t ¹ /	เบิด	‘เข็ดหน้า’
/baw ³ /	เบา	
/ba:n ³ /	บาน	
/bun ³ /	บุญ	
/bu:t ¹ /	บุก	
/bom ¹ /	บม	
/bo:j ³ /	โบาย	
/bɔŋ ³ /	เบาะ	
/bɔ:t ¹ /	บอก	
/biɔ ⁴ /	เบีย	
/buɔ ¹ /	เปือ	
/buɔp ¹ /	บวบ	

1.1.1.4 หน่วยเสียง /t-/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิด 2 ฐาน
 พร้อมกัน อาจเกิดที่ หลังฟัน- ปุ่มเหงือก และช่องระหว่างเส้นเสียง หรือ

บางครั้งอาจจะเกิดที่ปุ่มเหงือกและช่องระหว่างเส้นเสียง ก็ได้¹ 'ไม่ก้อง' ไม่มีลมปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระใดทุกหน่วย ทั้งตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/tɪt ³ /	ติด	
/ti:n ³ /	ติน	
/teɹ ³ /	เตะ	
/te:ŋ ⁴ /	เตง	
/tɛŋ ¹ /	แตง	
/tɛ:k ¹ /	แตก	
/tuŋ ³ /	ตึง	
/tu:n ⁴ /	ตุน	
/təɹ ³ /	เตอะ	'ว': ประกอบ หน้า
/tə:m ³ /	เทิม	
/tat ³ /	ตัก	
/tʰɑ:m ³ /	ตาม	
/tum ¹ /	ตุม	
/tu: ⁴ /	ตู	
/top ³ /	ตบ	
/to: ³ /	โต	
/tom ¹ /	ตอม	
/tw:p ² /	ตอม	

¹ หน่วยเสียงซึ่งเกิดที่ หลังฟัน - ปุ่มเหงือก ทุกหน่วยคือ /t /, /th / และ /d / บางครั้งอาจจะเกิดที่ปุ่มเหงือก ซึ่งจะถือว่าเป็นเสียงที่เกิดที่ปุ่มเหงือก เป็นตัวแปรอิสระ (Free Variants) ของหน่วยเสียงหน่วยนั้น ๆ กล่าวคืออาจจะออกเสียงซึ่งเกิดที่ หลังฟัน - ปุ่มเหงือก หรือเสียงซึ่งเกิดที่ปุ่มเหงือก ในคำเดียวกันก็ได้ โดยไม่ทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป

/tɕian ³ /	เทียน
/tɕuən ³ /	เต๋อน
/tɕuəŋ ³ /	ทวง

1.1.1.5 หน่วยเสียง /th-/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด อาจจะ
เกิดที่หลังนั้น - ปุ่มเหงือก หรือ บางครั้งอาจจะเกิดที่ ปุ่มเหงือก ก็ได้¹ ไม่ก้อง
มีลม ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระใดทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/thiŋ ⁴ /	ตั้ง
/thi:p ¹ /	ถีบ
/thet ⁴ /	เท็จ
/the: ³ /	เท
/thɛŋ ⁴ /	แทง
/thɛ:p ⁴ /	แทบ
/thɯp ⁴ /	ทูป
/thɯ: ⁴ /	ทือ
/thəʔ ³ /	เถอะ
/thə:t ¹ /	เถก
/tham ³ /	ท่า
/tha:ŋ ³ /	ทาง
/thup ⁴ /	ทูป
/thu:k ¹ /	ถูก
/thom ² /	ถม
/tho:n ³ /	โตน
/thwŋ ⁴ /	ทอง
/thw:n ³ /	ทอน
/thiəp ⁴ /	เทียบ

/thun ¹ /	เดือน
/thuət ⁴ /	ทวด

1.1.1.6 หน่วยเสียง /d / เป็นหน่วยเสียงระเบิด อาจจะ
เกิดที่ ด้งฟัน - ปุ่มเหงือก หรือบางครั้งอาจจะเกิดที่ปุ่มเหงือก ก็ได้ ก้อง ไม่มีลม
ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระใดทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/din ³ /	ดิน
/di:t ¹ /	ดีด
/dek ³ /	เด็ก
/de:n ³ /	เคน
/dɛn ¹ /	แคน
/dɛ:ŋ ³ /	แกง
/duŋ ³ /	คิง
/du:m ¹ /	คิม
/dɔ ⁴ /	เคอะ นะ ¹
/dɔ:m ³ /	เกม
/dap ³ /	คัพ
/da:m ⁴ /	คาม
/dut ³ /	ดุด
/du: ³ /	ดู
/dom ³ /	คม
/do:ŋ ¹ /	โคง
/dɔʔ ³ /	เคาะ
/dɔ:k ¹ /	คอก

/diəw ² /	เคี้ยว
/dɯə n ³ /	เคื่อน
/duə n ⁴ /	ควน

1.1.1.7 หน่วยเสียง /k-/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิด 2 ฐานพร้อมกัน คือเกิดที่เพดานอ่อนและช่องระหว่างเส้นเสียง ไม่ก้อง ไม่มีลม ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระได้ทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/kin ³ /	กิน	
/ki:p ¹ /	กิบ	
/keŋ ³ /	เก็ง	
/ke: ³ /	เก	
/kɛn ¹ /	แกน	
/kɛ:n ³ /	แกน	
/kɯŋ ³ /	กึ่ง	‘กึ่ง’
/kɯ:n ³ /	กั้น	‘กั้น’
/kən ¹ /	เกิน	‘เกิน’
/kə:t ¹ /	เกิด	
/kan ⁴ /	กั้น	
/ka:n ⁴ /	กาน	
/ku ³ /	กู	
/ku: ⁴ /	กู	
/kot ³ /	กต	
/ko:n ³ /	โกน	
/kɔŋ ¹ /	ก้อง	‘ก้อง’
/kɔ: ¹ /	กอ	
/kiəŋ ¹ /	เกียง	
/kɯəp ¹ /	เกือบ	
/kuə n ³ /	กวน	

1.1.1.8 หน่วยเสียง /kh-/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดที่เพดาน
อ่อน ไม่ก้อง มีลม ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระใดทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/khit ⁴ /	คิด	
/khi:p ⁴ /	คืบ	
/khen ² /	เข็น	
/khe:k ¹ /	เชก	
/kheŋ ² /	แข็ง	
/khɛ:p ⁴ /	แคบ	
/khwŋ ² /	ชิง	
/khw:n ⁴ /	ชิน	‘คลื่น’
/khəp ³ /	เขอะ	‘เขรอะ’
/khə:j ³ /	เคย	
/khap ⁴ /	กั๊บ	
/kha:w ² /	ขาว	
/khut ³ /	ชุก	
/khu: ¹ /	คู	
/khop ⁴ /	กบ	
/kho:n ⁴ /	โคน	
/khəj ⁴ /	คอย	
/khə:t ¹ /	ชอก	
/khiəm ² /	เขี่ยม	
/khwəp ⁴ /	เค็บบ	‘เกล็บบ’
/khuət ¹ /	ชวก	

1.1.1.9 หน่วยเสียง /ʔ-/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดที่ช่อง
ระหว่างเส้นเสียง ไม่ก้อง ไม่มีลม ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระใดทุกหน่วย ดังตัว
อย่างในคำต่อไปนี้

/ʔiŋ ³ /	อิง
/ʔi:k ¹ /	อิก
/ʔen ³ /	เอิน
/ʔe:w ³ /	เอว
/ʔɛn ¹ /	แอน
/ʔɛ:p ¹ /	แอบ
/ʔu:t ¹ /	อ็อค
/ʔu:n ¹ /	อิน
/ʔə: ¹ /	เออ
/ʔaw ³ /	เอา
/ʔa:p ¹ /	อาบ
/ʔum ⁴ /	อุม
/ʔu: ¹ /	อู
/ʔom ³ /	อม
/ʔo:ŋ ¹ /	โอง
/ʔon ¹ /	อน
/ʔo:k ¹ /	ออก
/ʔioŋ ³ /	เอียง
/ʔuəm ⁴ /	เอ่อม
/ʔuət ¹ /	อวต

1.1.2 หน่วยเสียงกึ่งเสียดแทรก 2 หน่วย

1.1.2.1 หน่วยเสียง /c- / เป็นหน่วยเสียงกึ่งเสียดแทรก

เกิด 2 ฐานพร้อมกัน คือที่ ปุ่มเหงือก - เพดานแข็ง และช่องระหว่างเส้นเสียง
ไม่ก้อง ไม่มีลม ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระได้ทุกหน่วย กังตัวอย่างไรในคำต่อไปนี้

/cim ⁴ /	จัม
/ci:p ¹ /	จิบ

/cet ³ /	เจ็ด	
/ce:n ³ /	เจน	'ชำนาญ'
/cem ¹ /	แจ่ม	
/cɛ:k ¹ /	แจก	
/cɯŋ ³ /	จิ้ง	
/cɯ:t ¹ /	จืด	
/caɨ ³ /	เจาะ	
/ca: ³ /	เจอ	
/cam ³ /	จำ	
/ca:k ¹ /	จาก	
/cut ³ /	จุก	
/cu:ŋ ³ /	จุง	
/con ³ /	จน	
/co:n ³ /	โจร	
/cɔɨ ³ /	เจาะ	
/cɔ:t ¹ /	จอก	
/ciɔm ³ /	เจียม	
/cɯwɔn ¹ /	เจื่อน	
/cuən ³ /	จวน	

1.1.2.2 หน่วยเสียง /ch- / เป็นหน่วยเสียงกึ่งเสียดแทรก เกิดที่ปุ่มเหงือก - เพดานแข็ง ไม้ก้อง มีลม ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระได้ทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/chim ³ /	ชิม
/chi:k ¹ /	ฉีก
/chet ⁴ /	เซ็ด
/che:t ¹ /	เชด

/chɛʔ ³ /	แฉะ	
/chɛ: ⁴ /	แช	
/chɯŋ ¹ /	ฉิ่ง	
/chɯ:n ⁴ /	ฉิม	
/chəm ¹ /	ฉิม	'เซมมาก'
/chə:t ⁴ /	เช็ก	
/chay ⁴ /	ชัง	
/cham ³ /	ชาม	
/chum ⁴ /	ชุ่ม	
/chu: ³ /	ชู	
/chok ⁴ /	ชก	
/cho:m ² /	โฉม	
/chɔʔ ³ /	เฉาะ	
/chɔ:p ⁴ /	ชอบ	
/chiət ¹ /	เฉียด	
/chɯən ² /	เฉือน	
/chuət ⁴ /	ชวก	

1.1.3 หน่วยเสียงเสียดแทรก 3 หน่วย

1.1.3.1 หน่วยเสียง /f-/ เป็นหน่วยเสียงเสียดแทรก เกิดที่ริมฝีปากล่างกับ ฟันบน ไม่ก้อง ไม่มีลม ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /ə / และ /uə/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/fin ¹ /	ฟิน	
/fi: ² /	ฟี	
/fen ⁴ /	เฟ็น	
/fe:m ³ /	เฟ่ม	'เฟรม'
/fɛt ³ /	เฟ็ต	'เฟล็ต'

/fʷk ³ /	ฝึก
/fʷ:n ² /	ฝัน
/fak ⁴ /	หัก
/faan ² /	ผ่าน
/fup ⁴ /	พุ่ม
/fu:ŋ ² /	ฝูง
/fon ² /	ฝน
/fo:m ³ /	โหม
/fʷn ⁴ /	พอน
/fʷ:k ⁴ /	พอก
/fiəw ⁴ /	เพี้ยว
/fʷək ¹ /	เผือก

1.1.3.2 หน่วยเสียง /s-/ เป็นหน่วยเสียงเสียดแทรก , อาจจะเกิดที่ปุ่มเหงือก หรือบางครั้งอาจจะเกิดที่ หลังฟัน - ปุ่มเหงือก¹ ก็ได้ ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /ə / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/sɪp ³ /	ลิป
/si:t ⁴ /	ซิค
/set ³ /	เส็จ
/se: ³ /	เซ
/sɛ? ⁴ /	แซะ

¹ หน่วยเสียงซึ่งเกิดที่ปุ่มเหงือกทุกหน่วย คือ /s /, /n / และ /l / บางครั้งอาจจะเกิดที่ หลังฟัน - ปุ่มเหงือก ซึ่งจะถือว่าเป็นเสียงซึ่งเกิดที่ หลังฟัน - ปุ่มเหงือก เป็นตัวแปรอิสระ (Free Variants) ของหน่วยเสียงหน่วยนั้น ๆ

/sɛ:k ¹ /	แสก
/sum ³ /	ซึ่ม
/sm:p ¹ /	สี่บ
/sə:m ² /	เสริ่ม
/sak ⁴ /	ซັก
/sa:m ² /	สาม
/sum ⁴ /	ซุม
/su:p ¹ /	สูบ
/som ¹ /	ส้ม
/so:k ¹ /	โศก
/row ¹ /	สอง
/row:k ¹ /	ศอก
/siəŋ ² /	เสียง
/sumə m ¹ /	เสื่อม
/suən ² /	สวน

1.1.3.3 หน่วยเสียง /h -/ เป็นหน่วยเสียงเสียดแทรก เกิดที่
 ช่องระหว่างเส้นเสียง ไม่ก้อง ไม่มีลม ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใด
 หน่วยหนึ่ง ยกเว้น /ə / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/hin ² /	หิน	
/hi:p ¹ /	หีบ	
/hen ² /	เห็น	
/he:p ² /	เหว	
/hɛŋ ¹ /	แหง	‘ แหง แหง ’
/hɛ: ¹ /	แห	
/hɯŋ ¹ /	หึ่ง	
/hm:t ¹ /	หืด	

/hɔː¹/	เหอ
/han²/	หัน
/ha:t¹/	หาค
/hum¹/	หุ่ม
/hu:²/	หู่
/hok³/	หก
/ho:n²/	โหน
/hov³/	เหาะ
/hɔ:p¹/	หอบ
/hiəw¹/	เหี้ยว
/hɔət¹/	เหือก
/huən²/	หวน

1.1.4 หน่วยเสียงนาสิก 3 หน่วย

1.1.4.1 หน่วยเสียง /m- / เป็นหน่วยเสียงนาสิก เกิดที่ริมฝีปาก-
ทั้งสอง ก้อง ไม่มีลม ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระใดทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/mit⁴/	มิก
/mi:³/	มี
/met⁴/	เม็ค ‘เม็ค, เมล็ค’
/me:k⁴/	เมฆ
/mɛn⁴/	แมน
/mɛ:w³/	แมว
/mɔk³/	หมึก
/mɔ:t⁴/	ม็อค
/mɔt³/	เหมือก ‘หมก’
/mɔ:n³/	เมิน
/mat⁴/	มัต

/ma:k ⁴ /	มาก
/mut ⁴ /	มุก
/mu: ² /	หมู
/mon ¹ /	หมน
/mo:ŋ ¹ /	โหมง
/mɔʔ ³ /	เหมาะ
/mɔ:p ¹ /	หมอบ
/miɔŋ ¹ /	เมียง
/mun ə n ² /	เหมือน
/muək ¹ /	หมวก

1.1.4.2 หน่วยเสียง /n- / เป็นหน่วยเสียงนาสิก อาจะเกิดที่ปุ่มเหงือก หรือบางครั้งอาจเกิดที่ หลังฟัน – ปุ่มเหงือก¹ ก็ได้ ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /ɔ / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/nim ⁴ /	นึ้ม
/ni: ² /	หนี
/nen ⁴ /	เนน
/ne:n ³ /	เนน
/nɛŋ ⁴ /	แนะ
/nɛ: ⁴ /	แน
/nuək ⁴ /	นึ๊ก
/nɯ:t ¹ /	หนึด
/nɔ:n ³ /	เนิน
/naŋ ⁴ /	นั้ง

¹ คุเชิงอรรถ หน้า 15

/na:m ² /	หนาม
/nun ⁴ /	นูน
/nu:n ³ /	นูน
/nok ⁴ /	นก
/no:m ⁴ /	โน้มน
/nɔj ¹ /	หนอย
/nɔ:k ⁴ /	นอก
/niəw ² /	เหนียว
/nuw ⁴ /	เนื้อ
/nuət ⁴ /	นวด

1.1.4.3 หน่วยเสียง /ŋ-/ เป็นหน่วยเสียงนาสิก เกิดที่เพดาน-
อ่อน กอ้ง ไม่มีลม ปากฎหน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /e / และ
/u: / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ŋik ³ /	หึง	‘ว. หยิก’
/ŋi:p ⁴ /	งีบ	
/ŋe:k ⁴ /	เงก	
/ŋɛŋ ⁴ /	แงง	
/ŋɛ:n ² /	แ่งน	
/ŋuət ⁴ /	งัด	‘ประหลาดใจมาก’
/ŋɔn ³ /	เงิน	
/ŋɔ:j ³ /	เงย	
/ŋaw ² /	เตงา	
/ŋa:m ³ /	งาม	
/ŋut ⁴ /	งุด	
/ŋu: ³ /	งู	
/ŋɔŋ ³ /	งง	

/ŋoː ⁴ /	โง
/ŋwə ⁴ /	เงาะ
/ŋwəːn ² /	หงอน
/ŋiəp ⁴ /	เงียบ
/ŋwək ¹ /	เหงือก
/ŋwə ³ /	งัว

1.1.5 หน่วยเสียงข้าง 1 หน่วย

1.1.5.1 หน่วยเสียง /l- / เป็นหน่วยเสียงนาสิก อาจจะเกิดที่ปุ่มเหงือก หรือบางครั้งอาจจะเกิดที่ หลังฟัน - ปุ่มเหงือก¹ ก็ได้ กอง ไม่มีลมปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระใก่ทุกหน่วย ทั้งตัวอย่างใบคำต่อไปนี้

/lin ⁴ /	ลิน
/li:t ⁴ /	ลืค 'รีค'
/lep ⁴ /	เล็บ
/le:w ³ /	เลว
/lɛŋ ¹ /	"หลง
/lɛ:k ⁴ /	แลค
/lɯk ⁴ /	ลืค
/lɯ:m ³ /	ลืม
/lam ⁴ /	เล็ม 'เร็ม'
/lɛ: ³ /	เลอ 'เรอ'
/lak ³ /	หลัค
/la:ŋ ⁴ /	ลาง 'ลาง, ล้าง'
/luk ⁴ /	ลุก

/lu: ³ /	ลู
/loŋ ² /	หลง
/lo:k ⁴ /	โลก
/loŋ ⁴ /	ล่อง
/lɔ:t ¹ /	หลอก
/liəp ⁴ /	เสียบ
/lɯə ³ n/	เลื่อน
/luək ⁴ /	ลวก

1.1.6 หน่วยเสียงกึ่งสระ 2 หน่วย

1.1.6.1 หน่วยเสียง /w-/ เป็นหน่วยเสียงกึ่งสระ เกิด 2 ฐานพร้อมกัน คือที่ริมฝีปากทั้งสอง และที่เพดานอ่อน ก้อง ไม่มีลม ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /ə/ และ /wə/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/wiŋ ⁴ /	วัง	
/wi: ² /	หิว	
/wen ⁴ /	เว่น	
/we:n ³ /	เวร	
/wɛŋ ⁴ /	แวะ	
/wɛ:n ² /	แหวน	
/wun ⁴ /	วัน	‘ว. ประกอบ ก. ตอม ของแมลงวัน’
/wun:t ⁴ /	วัด	‘คำเลียนเสียง’
/wə:ŋ ³ /	เวียง	‘บริเวณ’
/wat ⁴ /	วัด	
/wa: ³ /	วา	
/wun ⁴ /	วุ่น	
/wu:p ⁴ /	วูป	
/wok ⁴ /	วก	

/wo: ¹ /	โหว
/won ⁴ /	วอน
/wɔ:t ⁴ /	วอด
/wiəŋ ¹ /	เหวียง
/wuə ³ /	วัว

1.1.6.2 หน่วยเสียง /j- / เป็นหน่วยเสียงกึ่งสระ เกิดที่เพดาน-
แข็ง ก้อง ไม่มีลม ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระได้ทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/jiŋ ³ /	ยิง
/ji: ² /	หยี
/jep ⁴ /	เย็บ
/je: ⁴ /	เย
/jɛŋ ⁴ /	แยง
/jɛ:k ⁴ /	แยก
/jɯt ⁴ /	ยึก
/jɯ:m ³ /	ยืม
/jɔ? ⁴ /	เยอะ
/jɔ:m ⁴ /	เยิ้ม
/jat ⁴ /	ยัก
/ja:p ¹ /	หยาบ
/ju? ⁴ /	ยุ
/ju: ¹ /	อยู่
/jot ³ /	หยด
/jo:k ⁴ /	โยก
/jɔn ¹ /	หยอน
/jɔ:t ¹ /	หยอด
/jiəm ⁴ /	เยิ้ม
/jɯək ¹ /	เหยือก

1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

หน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว 20 หน่วย ดังกล่าวแล้วนั้น นอกจากจะปรากฏเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้แล้ว ในจำนวนหน่วยเสียงทั้ง 20 หน่วยนั้น มี 9 หน่วยที่สามารถปรากฏเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายได้ คือ /-p /, /-t /, /-k /, /-ʔ /, /-m /, /-n /, /-ŋ /, /-w / และ /-j /

หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย แบ่งออกตามลักษณะได้ 3 ประเภท คือ

1.2.1 หน่วยเสียงอุบ 4 หน่วย

1.2.1.1 หน่วยเสียง /-p / เป็นหน่วยเสียงอุบ เกิด 2 ฐานพร้อมกัน คือเกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง และช่องระหว่างเส้นเสียง ไม่ก้อง ไม่มีลม ปรากฏหลังหน่วยเสียงสระได้ทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/dip ³ /	คิบ
/bi:p ¹ /	บีบ
/kep ³ /	เก็บ
/me:p ¹ /	เหมบ ๑หมอบ
/wɛp ⁴ /	แ่วบ
/bɛ:p ¹ /	แบบ
/thup ⁴ /	ทีบ
/surp ¹ /	สูบ
/pə:p ¹ /	เปีบ
/thap ⁴ /	ทีบ
/ʔa:p ¹ /	อาบ
/hup ³ /	หุบ
/sɔ:p ¹ /	สูบ
/khop ⁴ /	คบ
/lo:p ⁴ /	โลก
/tʰwɔp ⁴ /	ท้อป

/plɔ:p ¹ /	ปลอยบ
/ɯiɔp ¹ /	เหยียบ
/kɯɔp ¹ /	เกือบ
/luɔp ⁴ /	ลวบ 'รวบ'

1.2.1.2 หน่วยเสียง /-t / เป็นหน่วยเสียงอุบ เกิด 2 ฐาน
พร้อมกัน คือเกิดที่ปุ่มเหงือก และช่องระหว่างเส้นเสียง ไม่ก้อง ไม่มีลม ปรากฏ
หลังหน่วยเสียงสระไค่ทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/pit ³ /	ปิด
/di:t ¹ /	ดีด
/cet ³ /	เจ็ด
/khe:t ¹ /	เซด
/ɯɛt ⁴ /	แจ็ด 'จັด, แจะ'
/dɛ:t ¹ /	แดด
/ɯut ³ /	อิด
/phɯ:t ⁴ /	พิช
/mɔt ³ /	เหมด 'หมด'
/kɔ:t ¹ /	เกด
/nat ⁴ /	นัด
/wa:t ⁴ /	วาด
/sut ³ /	สุด
/phu:t ⁴ /	พูด
/kot ³ /	กด
/ho:t ¹ /	โหด
/bɔ:t ¹ /	บอด
/ciət ¹ /	เจียด
/dɯət ¹ /	เคียด

/muət¹/

หมวด

1.2.1.3 หน่วยเสียง /-k/ เป็นหน่วยเสียงอุก เกิด 2 ฐาน
พร้อมกัน คือ เกิดที่เพดานอ่อน และช่องระหว่างเส้นเสียง ไม่ก้อง ไม่มีลม ปรากฏ
หลังหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /อ/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/phik ⁴ /	พิก ‘พลิก พริก’
/pi:k ¹ /	ปึก
/dek ³ /	เค็ก
/ʔe:k ¹ /	เอก
/lɛ:k ¹ /	แฮลก
/du:k ³ /	คึก
/lɔ:k ⁴ /	เล็ก
/kək ³ /	กัก
/ca:k ¹ /	จาก
/luk ⁴ /	ลูก
/plu:k ¹ /	ปลุก
/ʔok ³ /	อก
/cho:k ⁴ /	โชค
/lɔk ⁴ /	ลือค
/bɔ:k ⁴ /	บอก
/piɔk ¹ /	เปียก
/chɔɔk ⁴ /	เชือก
/phuɔk ⁴ /	พวก

1.2.1.4 หน่วยเสียง /-ʔ/ เป็นหน่วยเสียงอุก เกิดที่ช่อง
ระหว่างเส้นเสียง ไม่ก้อง ไม่มีลม ปรากฏหลังหน่วยเสียงสระสั้น และ เสียงสั้น
ของหน่วยเสียงสระประสม หน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้นเสียงสั้นของสระประสม
/ɔɔ/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ti ³ /	ติ
/te ³ /	เตะ
/phe ⁴ /	แพะ
/tu ³ /	อึ
/jo ⁴ /	เยอะ
/sa ³ /	สระ
/du ³ /	ดู
/to ⁴ /	โตะ
/d ³ /	เคาะ
/ki ⁴ /	เกียะ
/ku ⁴ /	อัวะ

1.2.2 หน่วยเสียงนาสิก 3 หน่วย

1.2.2.1 หน่วยเสียง /-m / เป็นหน่วยเสียงนาสิก เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ก้อง ไม่มีลม ปรากฏหลังหน่วยเสียงสระใดทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ʔim ¹ /	อิม
/thi:m ³ /	ทิม
/tem ³ /	เต็ม
/ke:m ³ /	แกมส
/chɛm ⁴ /	แชม
/lɛ:m ³ /	แลม 'แรม'
/thum ⁴ /	ทม
/lum ³ /	ลัม
/phom ⁴ /	เพิม
/təm ³ /	เต็ม
/sām ⁴ /	ซำ
/ca:m ³ /	จาม

/mum ³ /	มุ่ม
/ʔu:m ³ /	อุม
/chom ³ /	ชม
/jo:m ³ /	โจม
/tam ¹ /	ตอม
/ʔw:m ³ /	อกม
/ciəm ³ /	เจียม
/sɛəm ¹ /	เสียม
/luəm ² /	หลวม

1.2.2.2 หน่วยเสียง /-n / เป็นหน่วยเสียงนาสิก เกิดที่ปุ่มเหงือก
 กอ้ง ไม่มีลม ปรากฏหลังหน่วยเสียงสระได้ทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/bin ³ /	บิน
/ci:n ³ /	จีน
/men ² /	เหม็น
/ʔe:n ³ /	เอน
/phɛn ¹ /	แป้น
/sɛ:n ² /	แสน
/khu:n ¹ /	ขุ่น
/fu:n ³ /	ฟืน
/ʔən ³ /	เงิน
/phlɔ:n ³ /	เพลิน
/fan ² /	ผัน
/wa:n ¹ /	หวาน
/fun ¹ /	ฝุ่น
/pu:n ³ /	ปูน
/fon ² /	ฝน

/khlo:n ³ /	โคลน
/thɔ:n ⁴ /	ทอน
/hɔ:n ² /	หอน
/cian ³ /	เจียน
/ŋuɔ:n ⁴ /	เงื่อน
/chuɔ:n ³ /	ชวน

1.2.2.3 หน่วยเสียง /-ŋ/ เป็นหน่วยเสียงนาสิก เกิดที่เพดาน-
อ่อน ก้อง ไม่มีลม ปรากฏหลังหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /i:/
ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/khiŋ ² /	ชิง
/pheŋ ⁴ /	เพง
/phleŋ ³ /	เพลิง
/cheŋ ¹ /	แฉง
/kɛ:ŋ ³ /	แกง
/khuŋ ² /	ขิง
/ʔu:ŋ ¹ /	อึ้ง
/phoŋ ⁴ /	เฟิง
/lɔ:ŋ ² /	เหลิง
/naŋ ⁴ /	นั่ง
/tha:ŋ ³ /	ทาง
/kuŋ ⁴ /	กุง
/cu:ŋ ³ /	จุง
/choŋ ³ /	ชง
/mo:ŋ ³ /	โมง
/thoŋ ⁴ /	ทอง
/cɔ:ŋ ³ /	จง

/si ¹ ŋ/	เสียง
/ch ⁴ ŋ/	เชิง
/phu ³ ŋ/	ฟง

1.2.3 หน่วยเสียงกึ่งสระ 2 หน่วย

1.2.3.1 หน่วยเสียง /-w / เป็นหน่วยเสียงกึ่งสระ เกิด 2 ฐานพร้อมกัน คือ ที่ริมฝีปากทั้งสองและที่เพดานอ่อน ก้อง ไม่มีลมปรากฏหลังหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /w:/, /w:/, /w:/, /u:/, /u:/, /o:/, /o:/, /v:/, /v:/, /w:/ และ /u:/ กึ่งตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/kiw ¹ /	กิว	
/hiw ⁴ /	ฮิว	
/lew ³ /	เลิว	‘เริว’
/le:w ³ /	เลว	
/we:w ⁴ /	เวว	
/k ⁴ ε:w ⁴ /	แกว	
/ʔ ⁴ əw ⁴ /	เอ้ว	
/chaw ² /	ฉาว	
/da:w ³ /	ดาว	
/piəw ⁴ /	เปี้ยว	‘เปรี้ยว’

1.2.3.2 หน่วยเสียง /-j / เป็นหน่วยเสียงกึ่งสระ เกิดที่เพดานแข็ง ก้อง ไม่มีลม ปรากฏหลังหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /i:/, /i:/, /e:/, /e:/, /ε:/, /ε:/, /w:/, /w:/, /v:/ และ /iə / กึ่งตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/phə:j ² /	แพย
/faj ³ /	ไฟ
/ŋa:j ² /	หงาย
/puj ³ /	ปุย

/ʔuːj ³ /	อุย	
/ʔoːj ¹ /	โอย	
/ʔoːj ¹ /	โงย	‘คอย ๆ ลม’
/plɔːj ¹ /	ปลอย	
/hɔːj ² /	หอย	
/chnɔːj ¹ /	เฉื่อย	
/luɔːj ³ /	ลวย	‘รวย’

2. หน่วยเสียงพยัญชนะประสม

หน่วยเสียงพยัญชนะประสมในภาษาถิ่นโคราช มีทั้งหมด 6 หน่วย คือ /pɪ/, /phɪ/, /kɪ/, /khɪ/, /kw/ และ /khw/

ถึงไ้กล่าวได้ว่าข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์นี้เป็นภาษาที่ผู้วิจัยใช้เองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งคงจะได้รับอิทธิพลจากภาษากรุงเทพฯ โดยเฉพาะเรื่องหน่วยเสียงพยัญชนะประสม จะสังเกตได้ว่าภาษาของชาวบ้านทั่วไป ที่พูดกันในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ไม่มีพยัญชนะประสม ในภาษาของผู้วิจัยเอง ขณะที่ยังเป็นเด็กชั้นประถมก็ไม่มีพยัญชนะประสม และขณะนี้บางครั้งผู้วิจัยเองก็ไม่ใช้พยัญชนะประสม

ในภาษาถิ่นโคราชขณะนี้จึงอาจจะออกเสียงพยัญชนะเดี่ยวแทนเสียงพยัญชนะประสมได้เสมอ โดยที่หน่วยเสียงอื่น ๆ ในพยางค์ยังคงเดิม และความหมายของคำไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากพยางค์ที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะประสม /kw/ และ /khw/ เมื่อออกเสียงพยัญชนะเดี่ยวแทนอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเสียงสระ

ข้อสังเกตการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวแทนเสียงพยัญชนะประสม

ในพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะประสม [pɪ] อาจจะออกเสียงพยัญชนะเดี่ยว [p] แทนได้เสมอ
 ในพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะประสม [phɪ] อาจจะออกเสียงพยัญชนะเดี่ยว [ph] แทนได้เสมอ
 ในพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะประสม [kɪ] อาจจะออกเสียงพยัญชนะเดี่ยว [k] แทนได้เสมอ
 ในพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะประสม [khɪ] อาจจะออกเสียงพยัญชนะเดี่ยว [kh] แทนได้เสมอ

ในพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะประสม [kw] อาจจะออกเสียงพยัญชนะเดี่ยว [k] แทนได้เสมอ โดยอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเสียงสระ

ในพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะประสม [khw] อาจจะออกเสียงพยัญชนะเดี่ยว [kh] แทนได้เสมอ โดยอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเสียงสระ

ในพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะประสม [kw] และ [khw] อาจจะออกเสียงพยัญชนะเดี่ยว [k] และ [kh] แทนได้เสมอ แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงเสียงสระ ถ้าเสียงสระที่ปรากฏหลัง [kw] และ [khw] เป็นเสียงสระ [a] หรือ [a:] ก็จะไปเปลี่ยนเป็น [ua] หรือ [u:a] ตามลำดับ¹ ถ้าเป็นเสียงสระอื่น ๆ นอกจาก [a] หรือ [a:] เสียงสระจะคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พยัญชนะประสมหน้า [a] , [a:]	พยัญชนะเดี่ยว
[kwak ³]	[kuak ³] กวัก
[khwan ³]	[khuan ³] ควัน
[kwa:ŋ ³]	[ku:aŋ ³] กวาง

¹ การที่สระในพยางค์ต่างกันดังกล่าว สามารถอธิบายได้ด้วยหลักสัทศาสตร์ ดังนี้คือ ในคำว่า [kw'ak³] และ [k'uak³] จะสังเกตเห็นว่าเสียงทั้ง 5 ที่ประกอบเป็นคำนั้น มีอยู่ 4 เสียงที่เหมือนกัน ที่ต่างกันมีเพียงเสียงเดี่ยว คือ [w] และ [u] เหตุที่ต่างกันก็เพราะการลงเสียงหนักในคำต่างกัน ในคำแรกลงเสียงหนักที่ [a] ส่วนในคำหลังลงเสียงหนักที่ [u] (ตามหลักสัทศาสตร์ เสียง [w] และเสียง [u] มีที่อยู่ที่เดียวกันแต่ต่างกันอยู่ 2 ประการ คือ 1. เวลาในการออกเสียง เสียง [w] ใช้เวลาในการออกเสียงทำนองเดียวกันกับการออกเสียงพยัญชนะซึ่งน้อยกว่าเวลาที่ใช้ในการออกเสียงสระโดยทั่วไป ซึ่งรวมทั้ง [u] ในที่นี้ด้วย 2. การลงเสียงหนัก เมื่อออกเสียง [w] จะไม่ลงเสียงหนัก แต่เมื่อออกเสียง [u] จะลงเสียงหนัก เสียง [ua] บางแห่งอาจจะเขียน [u:a] ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ใช้ [uɔ] แต่ในที่นี้ใช้ [ua] เพื่อจะไต่มองเห็นความแตกต่างได้ชัดเจน

พยัญชนะประสมปรากฏหน้าสระอื่นมีเพียง 3 คำเท่านั้น (คูหน้า 36-38)

มีหน่วยเสียงพยัญชนะประสมที่ควรสังเกตนอกเหนือไปจาก 6 หน่วยข้างต้นอีก 2 หน่วย คือ /tr/ และ /fl/ ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้นับเข้าเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะประสมในภาษาไทย หน่วยเสียง /tr/ นั้นจะพุกกันเฉพาะในแวดวงของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเท่านั้นและคำพยางค์เดียวที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้น /tr/ ที่ใช้ในภาษาพูดประจำวันมีจำนวนน้อยเท่าที่พบ มีเพียง 15 คำ เท่านั้น คือ ตริ ตรี เทร แทร ตรึง ตระ ครา ตรุษ ทรู ทรม ตรง ตรง เทรีย์ม ตรวจ และครวน ส่วนหน่วยเสียง /fl/ นั้นเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะประสมที่ปรากฏในคำยืมจากภาษาอังกฤษทั้งสิ้น เท่าที่พบมีใช้เพียง 6 คำ เท่านั้น คือ ฟลี (free), เฟรม (frame), แฟลต (flat), เฟลิต (flirt), ฟลอร์ (floor), และฟลูค (flake) เท่าที่ปรากฏใช้ในคำเหล่านี้ ย่อมชี้ให้เห็นชัดว่าเป็นคำที่เกิดจากอิทธิพลของภาษาต่างประเทศ

หน่วยเสียงพยัญชนะประสมในภาษาไทยทั้ง 6 หน่วย ปรากฏในตำแหน่งหน้าหน่วยเสียงสระ ทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้นของพยางค์เท่านั้น ไม่เคยปรากฏในตำแหน่งหลังสระหรือท้ายพยางค์

2.1 หน่วยเสียง /p1-/ เกิดจากการประสมระหว่างหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด /p/ กับหน่วยเสียงข้าง /l/ ¹ ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระ หน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /w/ ค้างคัวอย่างในคำต่อไปนี้

¹ ขอสั่งเกตการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวแทนเสียงพยัญชนะประสมหน้า 30.

/plit ³ /	ปลิด
/pli:k ¹ /	ปลีก
/pleŋ ¹ /	เปล่ง
/ple:w ³ /	เปลว
/pleŋ ¹ /	แปลง “แปร่ง”
/plɛ:k ¹ /	แปลก
/plu:m ⁴ /	ปลื้ม
/plɔ:ɨ ³ /	เปลือย “เปลือย”
/plɔ:j ³ /	เปลย “เปรย”
/plap ³ /	ปลับ “ปรับ”
/pla:p ¹ /	ปลาบ “ปราบ”
/pluk ³ /	ปลุก
/plu:k ¹ /	ปลุก
/plon ⁴ /	ปล้น
/plo:t ¹ /	โปลด “โปรค”
/plɔj ¹ /	เปลือย
/plɔ:p ¹ /	ปลอบ
/plɔ:n ¹ /	เปลี่ยน
/pluəŋ ³ /	เปลื้อง
/pluək ¹ /	ปลวก

2.2 หน่วยเสียง /phl-/ เกิดจากการประสมระหว่างหน่วยเสียงระเบิด /ph/ กับหน่วยเสียงข้าง /l /¹ ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ยกเว้น /i:/, /ə/ และ /uə/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

¹ ดูข้อตั้ง เกิดการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวแทนเสียงพยัญชนะประสม หน้า 30

/phlik ⁴ /	พลิก
/phleʔ ³ /	แปล
/phle:ŋ ³ /	เพลง
/phlɛŋ ⁴ /	เพลง 'แพรง'
/phlɛ: ⁴ /	แปล 'แพร'
/phlɯk ³ /	ปลึก
/phlɯ:t ⁴ /	ปลึก 'พริก'
/phlɔ: ² /	แปลอ
/phlat ³ /	ปลัด
/phla:t ⁴ /	ปลาก
/phlu ⁴ /	ปลู
/phlu: ³ /	ปลู
/phlom ³ /	ปลม 'พรม'
/phlo:ŋ ³ /	โปลง 'โพรง'
/phlɔj ⁴ /	พลอย
/phlɔ:j ³ /	พลอย
/phliɔ ³ /	เปลี่ย
/phluɔ ⁴ /	ปลัว

2.3 หน่วยเสียง /kl- / เกิดจากการประสมระหว่างหน่วยเสียงระเบิด /k / กับหน่วยเสียงข้าง /l /¹ ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระใดทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/klin ¹ /	กลีน
/kli:p ¹ /	กลีบ

¹ กู้อั่งเต็กการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวแทนเสียงพยัญชนะประสม หน้า 30

/klet ³ /	เกล็ด
/kle:ŋ ³ /	เกลด ‘เกรง’
/kleŋ ¹ /	แกด ‘แกรง’
/kle:p ¹ /	แกดบ
/klɯŋ ³ /	กลิง
/klɯ:n ³ /	กลืน
klɔn ¹ /	เกล็น ‘เกร็น’
/kle:ʒ ³ /	เกลอ
/klan ⁴ /	กลัน
/kla:ŋ ³ /	กลาง
/klum ¹ /	กลม
/klo:m ³ /	กลม
/klo:t ¹ /	ไกลด ‘โกรท’
/kloŋ ¹ /	กลอง
/klɔ:n ³ /	กลอน
/kliɔŋ ⁴ /	เกลียง
/klɯɔ ³ /	เกลื้อ
/kluɔ ³ /	กลัว

2.4 หน่วยเสียง /khɿ-/ เกิดจากการประสมกันระหว่างหน่วยเสียงระเบิด /kh / กับหน่วยเสียงข้าง /ɿ /¹ ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระไค้ทุกหน่วย ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/khli:p ³ /	ขลิบ
/khli:p ⁴ /	คลิบ ‘ครีบ’

¹ ดูข้อสังเกตการออกเสียงพยัญชนะต้นเคี้ยวแทนเสียงพยัญชนะประสมหน้า 30

/khlet ⁴ /	เค็ด็ค
/khle:m ³ /	เคลม
/khleʔ ⁴ /	แคละ ‘แคะ’
/khle:w ⁴ /	แคลว
/khluŋ ⁴ /	คั้ง ‘คั้ง’
/khlu:n ⁴ /	คั้งน
/khloʔ ³ /	เขลอะ ‘เขระ’
/khlo:m ⁴ /	เค็ด็ม
/khlam ³ /	คล่ำ
/khla:j ³ /	กลาย
/khlum ³ /	คหลุม
/khlu: ³ /	คหลู ‘คิ้ว’
/khlop ⁴ /	คลอป ‘ครบ’
/khlo:n ³ /	โคลน
/khloŋ ⁴ /	คลอง
/khlo:t ⁴ /	คตอก
/khliə ³ /	เค็ด็ย
/khluə n ⁴ /	เค็ด็อน
/khluə ³ /	คิ้ว ‘คิ้ว’

2.5 หน่วยเสียง /kw-/ เกิดจากการประสมระหว่างหน่วยเสียงระเบิด /k / กับหน่วยเสียงกึ่งสระ /w/¹ ปรากฏหน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังต่อไปนี้ /ε /, /ä /, /a: / และ /โอะ / เท่าที่พบมี 10 คำ ดังนี้

/kwεŋ ¹ /	แกว่ง
----------------------	-------

¹ ดูข้อสังเกตการออกเสียงพยัญชนะกึ่งวแทนเสียงพยัญชนะประสม และ
เชิงอรรถ หน้า 31

/kwak ³ /	ควัก
/kwaj ³ /	ไกว
/kwa:n ⁴ /	คว้าน
/kwa:t ¹ /	กวาด
/kwa:ŋ ³ /	กว้าง
/kwa:ŋ ⁴ /	กว้าง
/kwa: ³ /	ควา (แดง)
/kwa: ¹ /	ควา
/kwien ³ /	เกวียน

2.6 หน่วยเสียง /khw-/ เกิดจากการประสมกันระหว่างหน่วยเสียง
 ระเบิด /kh/ กับหน่วยเสียงกึ่งสระ /w/ ¹ ปากฎหน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใด
 หน่วยหนึ่ง ดังต่อไปนี้ คือ /e:/, /ɛ:/, /a/ และ /a:/ เท่าที่พบมี 17 คำ
 ดังนี้ คือ

/khwe: ² /	เขว
/khwe:n ² /	แขวน
/khwak ⁴ /	ควัก
/khwam ¹ /	ควา
/khwam ³ /	ควาน
/khwam ² /	ขวัญ
/khwap ³ /	ขวัญ
/khwaj ¹ /	ไขว
/khwa: ² /	ขวา

¹ กุ้อสังเกตุการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวแทนเสียงพยัญชนะประสม
 และเชิงอรรถ หน้า 31

/khwa:n ² /	ชวาน
/khwa:n ³ /	ควาน
/khwa:n ³ /	ควาน
/khwa:n ⁴ /	ควาน
/khwa:ŋ ² /	ชวาง
/khwa:ŋ ⁴ /	ชวาง
/khwa:j ³ /	กวาง
/khwa: ⁴ /	ควา

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังที่ 1 ที่เกิดและลักษณะของหน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว

หน่วยเสียง ที่เกิด	ริมฝีปากทั้งสอง	ริมฝีปากกลาง-ทันบน	หลังฟัน - ปุ่มเหงือก	ปุ่มเหงือก	ปุ่มเหงือก - เพดานแข็ง	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	ช่องระหว่างเส้นเสียง
ระเบิด	p b ph		t d th			k kh		?
เสียงเสียดแทรก					c ch			
เสียดแทรก		f		s				h
นาสิก	m			n			ŋ	
หาง				l				
เสียงสระ	w					j	(w)	

แผนผังที่ 2 ที่เกิดและลักษณะของหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

ลักษณะของหน่วยเสียง ที่เกิด	ริมฝีปากทั้งสอง	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	ช่องระหว่างเส้นเสียง
1. อูบ	p	t		k	ʔ
2. นาสึก	m	n		ŋ	
3. กิ่งสระ	w		j	(w)	

แผนผังที่ 3 หน่วยเสียงพยัญชนะประสม

หน่วยเสียง ที่ ๑	หน่วยเสียง ที่ ๒	- l	- w
p		pl	-
ph		phl	-
k		kl	kw
kh		khl	khw